

Bisaya

Nag-unang Sinemanang Man

Hunyo 5, 2019

Karon,
Available na sa
National Bookstores
ug Merriam &
Webster Bookstores
Nationwide!

Mga Sugilanon:

Ang Tawo Nga May Liboan Ka Ngalan

Ni Roehl Joseph Dozo

Ang Rapol

Ni Emeterio S. Sanwagang

JULIA BARRETTO

Artikulo:

La Caridad Farm: Paraiso Nga Namugna sa Tam-is Nga Panaghigugmaay

Ni Meriam Gumanid Lamberte

Balak Sa Semana:

kawsa

Ni Desiree L. Bolota

JULIA BARRETTO

Maka-relate sa Pelikulang “Between Maybes”

Sa Atong Manin

NI HIMAYA A. DAGOHY

GIBUTYAG ni Julia Barretto nga maka-relate siya sa iyang bag-ong pelikula nga matan-aw karon sa mga sinehan sa kapupud-an. Ang “Between Maybes”, mao ang unang pelikula nga nagkاپares sila ni Gerald Anderson, nga gigama ubos sa Black Sheep Productions, nga gikan usab sa sinuwat ug gidirek ni Direk Jason Paul Laxamana. Ang maong pelikula ditto i-shoot sa Japan.

Ang unod sa sugilanon nagsaysay sa duha ka binuhat nga nawad-an og kontrol sa ilang tagsa-tagsa ka kinabuhi. Ang usa nailhang aktres ug ang laing usa anak sa mga ginikanan nga na-deport gikan sa Japan. Ug sa unang panagbagat sa duha ka nag-unang karakter sa pelikula, makita ang mga panghitabo nga maghatag og kahigayonan nga mahibalik sila sa ilang pagkontrol sa ilang kaugalingong kinabuhi.

Sa maong pelikula, gihatagag kinabuhi ni Julia si Hazel Ilagan, usa ka sikat nga aktres. Samtang si Gerald usab gidala ang papel ni Louie Puyat, usa ka anak sa OFW.

Nakaingon si Julia nga makalambigit siya sa papel ni Hazel tungod kay mao man kini ang iyang propesyon sa tinuod nga kinabuhi.

“This is what I do almost every day of my life. I love what I do. I love my craft and so does Hazel. I probably feel that Hazel, acting is her home. So kahit lumayo siya nang gaano katagal pa iyan, uuwi at uuwi siya sa home niya which is her craft,” maoy pasabot sa guwapang aktres.

Ning maong pelikula, usa ka kanhi sikat nga *child star* ang gidala ni Julia nga nag-mature ug giisip sa kadaghan nga nalawos na nga artista. Tungod niini, gitalikdan niya ang gubot nga kalibotan sa *showbiz* ug miadto sa usa ka hilit nga *fishing town* sa Japan.

Matod sa dalaga nga wa siya mag-expect nga magkاپares sila ni Gerald. Usa sila ka bag-ong *tandem* ug wa usab siya magtuo nga ang kadaghanan magdahom nga mahimo silang *loveteam*.

Nagpasalamat lang siya nga si Joshua Garcia, ang nabalita nga iyang uyab, masinabtanon kaayo sa pagdawat niya sa maong proyekto ug girespetohan ang iyang desisyon. Ang ulitawo ang usa sa dakog natabang nga mag-bloom ang iyang *showbiz career*.

Nanghinaot si Julia nga kon gisuportaan siya sa iyang mga fan diin nagkاپares sila ni Joshua, suportahan usab siya ning panagpares nila ni Gerald. — **77**

LAUREN YOUNG

ShowbizTsika

Ni Himaya Dagohoy

GIBALIGYA ANG MATERIAL NGA MGA BUTANG NGA DILI NA KINAHANGLAN

NING tuiga, adunay dakong kausaban sa kinabuhi si Lauren Young.

Nakahukom ang 25 anyos nga aktres nga mag-*upgrade* sa iyang kinabuhi pinaagi sa pag-*downgrade*. Ug kini mao ang pagpuyo sa yano nga kinabuhi.

Gibutyag sa *Kapuso actress* nga gibaligya niya ng iyang sakyanan, miipon na siya sa iyang pamilya ug mihunong na sa pag-*shopping* ug sobrang paggasto sa pagpalit og materyal nga mga butang nga wala niya kinahanglana.

Sa unang tulo ka buwan ning tuiga, nakaamgo siya nga dili tin-aw ang direksiyon sa iyang kinabuhi. Apan sa dihang iyang gitangtang sa hunahuna ang mahalon nga mga butang, nakabatyag na hinuon siya og kaabunda sa kinabuhi.

Nausab karon ang iyang panlantaw ug hinay-hinay niyang gipunting nga makab-ot ang iyang dagkong mga tumong ug pangandoy sa kinabuhi.

Ning higayona, malipayon si Lauren kay makabaton na siyang katagbawan kon unsa man ang anaa niya ug sa unsa may mahimo sa mga butang nga iyang magamit sa kasamtangan. — **TZ**

Jasmine Curtis Smith

Dili na Mohilak sa Negatibong Epekto sa Social Media

SA mga artista nga nabiktima sa negatibong komento sa *social media*, usa si Jasmin Curtis Smith sa grabeng naapektohan.

Siya ang nahimong *punching bag* sa mga pangdaot gikan sa mga *fan* nila ni Alden Richard ug Maine Mendoza, diin gitawag siyang mangingilog.

Tungod niini, hinay-hinayng mitubo ang *insecurity*. Nagsugod na siya sa pagduda sa iyang kaugalingon. Nahimo siyang sensitibo sa mga negatibong komento ug may mga panahon nga iya kining hilakan sa makadaghan.

Duna say namersonal niya ug misultig niwang ug *anorexic*. Sa hataas nga panahon, ang epekto sa *social media* nagpakurog sa iyang kaunoran ug

nagpalawom sa iyang gibati nga daghag kahuyangan ang iyang pagka tawo.

Apan sa kapulihay nakaplagan niya ang solusyon sa tanang *online negativity*. Nadiskobrehan niya ang paggamit sa “*mute*” function sa Facebook, Twitter ug Instagram nga maghatag og kahigayonan sa mga *user* sa pag-*follow* sa mga personalidad apan dili makita ang ilang mga *post* diha sa *newsfeeds*.

Dugang niini, ang *delete option* nakatabang usab og dako aron dili na siya masakitan sa mga negatibo diha sa *social media*.

“*I deleted the nega comments na para tapos na. Dapat positivity lang ang buhay. Let’s set a great example!*” pu’ng pa sa aktres. — **TZ**

Ang mga sunflower sa Bukid Amara.

KANHI PANGULO SA KOMPANIYA SA BINHI, NAGTUKOD OG

FLOWER FARM

Ni ZAC B. SARIAN

MAHIMONG ingnon nato nga talagsaon ang gihimo ni Michael Caballes, kanhi pamuno sa Allied Botanical Corporation, usa sa dakong kompaniya sa natad sa pagpanukiduki ug pagpakatap og binag-ong mga barayti sa binhi sa utanon, buwak, ug uban pang tanom nga adunay hataas nga bili.

Dugay na siyang nangulo sa Allied Botanical apan kaniadtong 2017, nahunahunaan niyang moluwat sa taas niyang katungdanan aron magtukod og kaugalingon niyang *flower farm*. Kini mao ang Bukid Amara nga nahimutang sa Brgy. Malupak, Lucban, Quezon.

Dako ang kasinatian ni Michael labot sa matahom nga mga buwak nga usa sa gipasikat kaniadto sa Allied niadtong nag-alagad pa siya sa maong kompaniya.

Kapin pa lang sa duha ka tuig ang Bukid Amara apan nagama nang usa ka paraiso sa mga buwak ang 2.7 ektaryang luna nga ginasuroy na karon sa kadaghanang mahiligon og buwak sa atong nasod ingon man sa gawas.

Unsaon man aron adunay kinitaan ang usa ka *flower farm*? Adunay lainlaing pamaagi. Si Michael nagpatubo og himsog ug himuwak nga mga barayti sama sa *petunia*, *trailing vinca*, *geranium* ug uban pang mamahimong itanom sa mga *hanging basket* ug kaang nga dili bitayon. Himalitan kaayo ang iyang *hanging petunia*. Ang usa ka *hanging basket* nga adunay diyametro ng 12 pulgadas ikabaligya og P850 ug ang adunay diyametro ng 8 pulgadas tag-P350. Kadaghanan niini ginabaligya og dinaghan sa mga *garden shop*, mga

Si Michael Caballes, tag-iyá sa Bukid Amara sa Lucban, Quezon.

La Caridad Farm:

Paraiso Nga Namugna sa Tam-is Nga Panaghigugmaay

Ni MERIAM GUMANID LAMBERTE

KINING dapita nahimo na nga kabahin sa among kinabuhi, daghan mi og maanindot nga handomanan aning lugara ug kana ang gusto kong handomon hangtod na sa pagkasawop sa among mga adlaw," kini ang gipanghimug-atan ni Maria Reneria Gerona, ang tag-iya sa La Caridad Farm nga anaa mahimutang sa Brgy. Buac Gamay, Sogod, Southern Leyte.

Nagsugod ang among panag-estorya sa ilang *snack house* nga naglutaw sa halapad nga *fishpond* nga adunay nagkadaiyang isda, usa na niini ang tilapya. Ang tilapya mamahimo nimong kuhaon pinaagi sa pagpamasol ug ang kuha

Sila si Ma'm Beth ug Dado kauban sa usa sa ilang iro.

Balaod ug Kamatuoran

Ni Atty. Ver Quimco

Panahon Nang Maghiusa Batok Sa China

tanan sa dihang nakapuwesto siya ug hilabihan nang nakig-amigo sa China sa tumong nga makakuhag benepisyo sa ekonomiya ug negosyo niini ang Pilipinas. Matod pa niya, wala gyod tay dag-anan kon makigubat sa China tungod sa maong bangi. Mangamatay lang ang atong sundalo, matod niya, kay lupig gyod sa gidaghanon sa sundalo ug armas sa maong higanteng nasod. Maong mipahimulos gyod og maayo sa maong kahintang ang China. Gani, nahuman gyod nilag tambak ug nahimo na nila ang usa artipisyal nga isla didto sa West Philippine Sea nga gituhoang gipundohan na nilag mga ayroplano ug mga galamiton sa gubat. Nahigot na nila ang daghang kontrata sa proyekto sa atong nasod nga gidudahang nagprenda sa atong mga teritoryo ug bahandi sa nasod.

Hilabihan nga nakasiaw sa China sa pagpanghilabot ug ilegal niining pagpangankon sa atong teritoryo sa West Philippine Sea. Padayong gipanghulga ang mga mangingisda ug mga Pilipino didto ug daw gipasagdan gihapon sa kagamhanan bisan karon nga si Presidente Duterte na ang namunoan. Ang nahitabo, daw siya na man hinuon ang motabon sa maong kalapasan sa China. Nahimo kining isyu nga gigamit sa iyang mga kaatbang sa politika batok kaniya.

Apan niadtong miaging semana, human madawat ang taho sa gihimong pag-abot sa mga barko sa China didto sa Kalayaan, si Duterte mibaod: “Ayaw ninyog hilabti ang Pag-asa,” matod sa presidente ngadto sa gobyerno sa China. “Kon inyong hilabtan, lahi na na nga estorya, naa koy mga sundalo dinha ug sultihan ko sila nga mangandam alang sa usa ka *suicide mission*.” Tin-aw kaayo ang kasuko luyo sa maong

SA unang higayon, nadungog sa nasod ang usa ka bug-at nga pamahayag ni Presidente Duterte sa isyu sa pagpangilog sa China sa teritoryo sa Pilipinas sa Kalayaan Island. Kini gipamulong ni Duterte sa dihang gitaho sa militar nga gatosan ka barkong Insek ang mibutho sa baybayon sa Pag-asa Island nga mao ang sentro sa Kalayaan, Palawan nga teritoryo gyod sa Pilipinas. Dugay na kaayo kining maong suliran. Gani, sa wala pa mapresidente si Duterte, tin-aw na kaayo ang gihimong pagpangsamok-samok ug pagpangilog sa Tsina sa maong teritoryo sa Pilipinas lakip na sa atong katungod sa kadagatan sa West Philippine Sea.

Miabot na gani sa pagpasaka og kaso sa UN Arbitral Tribunal diin mipakanaog og desisyon nga iya gyod sa Pilipinas ug gideklarar nga wala gyoy katungod nga moangkon ang China sa maong dapit. Apan wala gyod tahora sa China ang maong desisyon. Sa tinulisan nga paagi, nagpadayon sila sa pag-okupar niini. Gipang-abog ang Pilipinhong mga mangingisda.

Taas kaayo ang pagdahom sa mga Pilipino kaniadto nga si Duterte, sa iyang kaisog, mao ray makaimplementar sa maong desisyon batok sa China. Matod pa gani niya niadtong panahon sa kampanya nga kon mapresidente siya magsakay siyag *jetski* ngadto Pag-asa aron iugbok ang bandila sa Pilipinas didto panahon sa Independence Day. Apan nabugnaw ang

pamahayag nga gipugngan lang nga mogawas sa pamuno nga nanimbang sa delikado kaayong kahimtang tali sa China ug Pilipinas.

Bisan nangyam-id niini ang iyang mga kritiko kay drama lang kuno, ang kanhi *foreign affairs secretary* sa panahon ni Noynoy Aquino nga si Albert Del Rosario nakadayeg ug nalipay sa maong pamahayag ug baroganan sa presidente. Tingali, ang bisan kinsang Pilipino nga nagmahal sa nasod, malipay gyod sa maong deklarasyon sa presidente kay kini nagbuhi sa kadasig ug baroganan sa mga Pilipino diha sa pagpanalipod sa atong teritoryo batok sa pagpangilog sa ubang nasod. Ug kining gihimo sa China usa kini ka tin-awng pagpangilog, gani usa kini ka tin-aw nga pagpanulong nga dako kaayong insulto sa Pilipinas kon dili lang gihapon maggunok ang atong gobyerno.

Sa usa ka *survey* nga gipahigayon sa naghinapos ang miaging tuig, napakita nga dako kaayong mayoriya, mokabat sa 80 porsento sa mga Pilipino ang wala mahimuot sa walay pagkibo ug aksiyon sa gobyerno batok sa gihimong pagpangilog sa China sa atong teritoryo. Dayag na lang kay ang si bisan kinsang lungsoranon nga naas pamuot ug may gugma sa nasod masakitan gyod nga magtan-aw niining dayag kaayong pagpangubuso ug pagpangyatak sa China sa atong

soberanya. Dili man pod nuon sabton nga wala nay gihimo ang gobyerno batok sa maong suliran. Apan daw mas gipalabi pa kanhi sa administrasyong Duterte ang oportunidad sa negosyo ug ekonomiya kay sa mas bug-at nga isyu sa pagpanalipod sa atong teritoryo.

Wala man magpasabot nga kinahanglang gubaton gyod ang China. Ang paggamit sa mga *remedy* nga gitugot sa Public International Law, sama sa *diplomatic protests*, ug uban pang legal nga mga pamaagi aron masanta ug masudyaan ang China atubangan sa komunidad sa kanasoran nga sobra na ang abuso ug tinonto nga gihimo niini ngadto sa mga Pilipino.

Makadasig ang labing ulahing mga kalamboan ning tanan. Ang pagbuhi ug pamahayag ni Presidente Duterte tin-awng nagbadlis na sa linya sa iyang baroganan sa maong isyu. Misunod pod gilayon ang pag-file sa *diplomatic protest* sa atong nasod batok sa gihimo sa China. Sa laing bahin, mas una pang nagsiyagit ang oposisyon ug bisan ang mga sektor nga walay mansa politika batok sa abuso ug pagpangilog sa China. Kaayo na lang unta kon kini na ang sinugdanan sa pagkahiusa mga Pilipino, sa gobyerno ug sa mga kritiko niini aron lig-ong motindog ang baroganan legal sa pagpanalipod sa soberanya ug dignidad sa mga Pilipino nga sobra nang giabusaran ug giyatakan sa abusado ug tikasan nga China. —77

Legal Information

Pangutana: Unsay silot nga gipahamtang sa balaod batok sa pagpanglangkat ug pagpangguba sa mga legal nga mga poster ug propaganda sa eleksiyon?

Tubag: Ang Omnibus Election Code nag-ila sa maong buhat isip salaod o *election offense* ug gipahamtangan og silot nga pagkabilanggo nga dili momenos usa (1) ka tuig ug dili molapas sa unom (6) ka tuig.

kawsa

kay napatuman na ang pagbughaw sa tin-aw nga sapa, gibunyagan dinhi ang lunhaw nga maya ug nahimo kining agila apan inay magpaila ug makig-uban sa panganod, nagpabilin siya sa yuta uban ang mga balili. gidagit niya ang kinabuhi sa matag lunhaw nga dahon hangtod misamin na sa iyang bayhon ang yuta.

sa paghangad niya sa langit alang sa paghalad sa katagbawan sa iyang mga nahimo, nakita niyang nagsakay sa panganod ang usa ka panon sa mga maya nga nagsabwag-uli og mga liso—lunhaw ngadto sa yuta, tin-aw ngadto sa sapa.

DESIREE L. BALOTA
Talisay City, Cebu

Sa Sunod Gula

Balak Ang Naptalina Ni Lola

Sa pag-abli sa aparador ni Lola, mialisbo ang naptalina. / Adunay nag-inusarang daster ni Lola. / Apan walay naptalina...

Sugilanon Ang Sermon

Nag-ilaid sila sa kalisod. Ug pangitaon niya ang kahimungaya sa unahan...

Sugilanon Ang Baker Ni Renante

Lig-on kaayo ang iyang baker. Kinsa kini?